

WILSON ZMAGAL; REPUBLIKANCI GROZE S PONOVRNIM ŠTETJEM GLASOV.

Zmaga v Kaliforniji je odločila volilno bitko. IZ DELAVSKEGA SVETA. BOJI ZA ČERNOVODO.

V SRCIH REPUBLIKANSKIH VODIJ SE TLI UPANJE.

New York, 11. novembra. — Zbog se ne more več dvomiti, da je izvoljen Wilson predsednikom Zedinjenih držav, odkar zadnja volitev iz Kalifornije naznanja, da so demokratje v tej državi došli do večine. Če je Kalifornija odločila za Wilsona, tedaj ima 290 elektoralnih glasov ali tri več kot jih potrebuje, da je izvoljen. Izid volitev v Minnesoti, Novi Mehiki in New Hampshire je še nedoločen, ali znamenja kažejo, da Wilson zmaga tudi v Novi Mehiki.

Republikanci še vedno upajo na Kalifornijo, češ, da so glasovi razdeljeni. Če se njih nade tudi uresniči, vseeno je republikanska stranka poražena, ker nadomestijo glasovi iz Nove Mehike tri izgubljene glasove v Kaliforniji.

Če Hughes zmaga v Minnesoti, ki mu da dvanajst elektoralnih glasov, in v New Hampshire, ki ima štiri glasove, ima še le 259 elektoralnih glasov. In če dobi Hughes še tri glasove iz Kalifornije, ostane še vedno v manjšini.

Todje republikanske stranke še vedno pričujejo, da se zgodi nekaj izrednega, mogoče čudež, ki spremeni republikansko manjšino v večino. Pod nobenim pogojem ne morejo priznati poraza. Po kratki konferenci so se voditelji odločili, da ne bodo priznali Wilsonove zmage in bodo najmanj v štirih državah zahtevali ponovno štetje glasov.

Glasovi volitev oddani za Wilsona in Hughesa po poročilih do same ure večerj zvečer:

	Wilson	Hughes
Alabama	—	—
Arizona	30,000	28,000
Arkansas	—	—
California	465,752	462,582
Colorado	168,000	104,000
Connecticut	—	—
Delaware	—	—
Florida	43,000	15,000
Georgia	—	—
Idaho	—	—
Illinois	869,152	1,044,608
Indiana	317,766	324,027
Iowa	—	—
Kansas	318,000	282,000
Kentucky	189,348	162,333
Louisiana	—	—
Maine	60,000	65,000
Maryland	134,216	113,695
Massachusetts	247,753	268,138
Michigan	266,000	308,775
Minnesota	176,577	177,285
Mississippi	56,000	5,000
Missouri	370,000	340,000
Montana	90,000	55,000
Nebraska	—	—
Nevada	—	—
N. Hampshire	42,284	42,045
N. Mexico	33,445	31,212
N. Jersey	220,352	290,072
New York	766,716	876,172
N. Dakota	54,308	52,748
N. Carolina	—	—
Ohio	—	—
Oklahoma	—	—
Oregon	109,300	116,500
Pennsylvania	—	—
Rhode Island	39,353	44,159
S. Carolina	55,000	3,000
S. Dakota	—	—
Tennessee	140,000	105,000
Texas	210,000	63,500
Utah	72,687	46,463
Vermont	21,832	38,254
Virginia	60,107	21,132
Washington	—	—
W. Virginia	136,580	138,714
Wisconsin	—	—
Wyoming	25,600	20,000
Skupaj	5,789,118	5,644,414

Defiance, O., 10. novembra. — Malopridna neznanca sta zvezala Heleno Gladys Hanno, ko je prišla na kuhinjo jaja v hlev na očetu. Obupni klici dekleta so prignali malopridneža, da ni mogla izvesti svojega hudobnega namena.

Stavka rudarjev v Kaliforniji še ni končana.

Amador, City, Cal., 10. nov. — V Amador Cityju, ki se nahaja v okraju Amador, je zastavljalo dvanajst sto rudarjev radi nizkih plač in slabih delavnih razmer. Dne 10. septembra so rudarji glasovali o stavki in zanjo je bilo oddanih 93 odstotkov glasov. Rudarji so dali rudniškim magnatom do 19. septembra čas za odgovor. Vse rudniške družbe so molčale izvzemši družbo, ki lastuje rudnik Central Eureka, ki je lastnina odnositnih stanovnikov. Družba je odgovorila, da je pripravljena razpravljati o zahtevah, ki pa je bila navezana na zvezo kovinskih producentov.

Dne 19. septembra so rudarji prenehali delati in obračalo se ni ni tudi eno kolo. Stavka je bila proglašena v rudnikih Kennedy in Argonaut v Jacksonu, Unida Mine v Martellu, v South in Central Eureka v Sutter Hillu, Fremont, Bunker Hill in Old Treasure v Amador Cityju.

V rudnikih Old Eureka v Sutter Creeku, Old Original Amador in Keystone v Amador Cityju delajo, ker so delovne razmere ugodne.

Delavci so zaslužili pred stavko od \$2.50 do \$3.50 na dan. Najvišjo mezo so prejeli tesarji in rudarji. Po novi lestvici zahtevajo za delo v rudnikih kot najnižjo mezo \$3 na dan, kot najvišjo pa \$3.75. Za delavce zunaj rudnika se zahteva \$2.75.

Zahteve niso pretirane, ker v zlatih rudnikih v Arizoni plačajo od \$4 do \$4.50 na dan. Uveljavljen je osemurni delavnik od vstopa v rudnik in izstopa iz njega. V večini zlatih rudnikov v Kaliforniji plačujejo zdaj po \$3 do \$3.50 na dan.

Od kar traja stavka, se stavkarji zadržujejo mirno. Aretirali so štiri štrajkarje in jih obdolžili, da so hoteli izvršiti umor. Postavljeno so vsaki pod \$5000 porošstva.

Na kakšen način se kujejo obtožnice proti štrajkarjem, dokazuje naslednji dogodek. Štrajkar Jim Filenghi je šel po javni cesti. Nasproti mu je prišel šerif z beriški in mu ukazal, naj dvigne roke kviško. Mejem ga je še neki beriš udaril s samokresom po glavi. Aretirali so ga in odgnali v zapor. Mirovni sodnik je določil \$1000 porošstva. Bali so se, da organizacija položi zanj porošstvo in odgnali so ga v Amador City, kjer je mirovni sodnik povišal porošstvo na \$5000. Filenghi ni izvršil najmanjšega kaznjivega prestopka in vendar so ga vrgli v ječo. Tako ravnanje tukaj oblasti z rudarji, ki so zvesti organizaciji, kljub temu pa trdi šerif, da postopka neprisrsko.

Na rudarje nimajo take brutalnosti najmanjšega vpliva. Še danes so složni in solidarni, kot so bili, ko je pričela stavka.

Prvi strel železniških kraljev proti osemurnemu delavniku.

Omaha, Neb., 10. novembra. — Union Pacific železniška družba je vložila tožbo na tukajšnjem zveznem sodišču, da se dožene ustavnost Adamsovega zakona, ki določa osemurni delavnik za železniške uslužbence.

V tožbi so navedeni kot krivci Thomas S. Allen, zvezni okrajni državni pravnik, in štirje zavirači Union Pacific železniške družbe kot zastopniki štirih železniških bratovščin. Železniška družba navaja v tožbi, da je zakon proti-

staven, ker krši peti dodatek v ustavi, in je neizvedljiv vsled razmer, v katerih delajo železniški zavirači.

Železniški kralji so oddali prvi strel proti osemurnemu delavniku, če jim ta ponesreči in sodišče prizna osemurni delavnik ustavnim, imajo še cel arzenal orožja, s katerim lahko dosežejo, da jim osemurni delavnik, četudi postane pravomočen, ne bo škodoval na profitu.

Nov napad na osemurni delavnik železničarjev.

Chicago, Ill., 14. novembra. — Komaj se je izvedelo, da je Union Pacific železniška družba vložila tožbo proti Adamsovi postavi radi ustanovitvi, že prihaja vest, da je večerj popoldne Chicago Great Western železniška družba vložila vlogo za sodnijsko prepoved, ki naj prepove izvesti zakon o osemurnem delavniku.

Konec uloge priporoča železniška družba, da naj sodišče proglasi zakon neustavnim.

Župan bi rad končal stavko.

New York, 10. novembra. — Župan John Purroy Mitchell je obljubil Fitzgerald, organizatorju organizacije cestnoželezniških uslužbencev, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da pride do konferencie med zastopniki cestnoželezniških uslužbencev in cestnoželezniških družb, da se doseže sporazum.

Stvar je razumeti tako, da je župan obljubil konferenco, če vajo privolijo cestnoželezniške družbe. Shonts, ravnatelj Interborough Rapid Transit družbe, je zelo trmoglav in je vedno povdarjal, da noče slišati besede o skupni konferenci. Predsednik Whitridge je baje pripravljen priti na skupno konferenco.

ČASNIKI DOBE MALO VEČ SVOBODE V AVSTRIJI. — NEMŠKI KANCELAR GOVORI O MIRU. — ZVRACA KRIVDO ZA VOJNO NA ANGLIJO IN RUSIJO. — KANADA PRODUKCIJA STRELIVO BREZ AMERIŠKE POMOČI. — FRANCOŠKI VOJNI MINISTER ZAHTEVA NOVO VOJNO POBOJILO. —

Blizo 4000 Rusov ujetih.

ZADNJE VESTI.

Washington, D. C., 11. nov. — Državni tajnik Lansing naznanja, da je avstrijska vlada imenovala grofa De Tarnov-Tarnovskega novim ameriškim poslanikom, ki ga je sprejela ameriška vlada.

New York, 11. nov. — Najkasnejša poročila o izidu volitev se glase, da sta demokratična in republikanska stranka izvolili vsaka po 214 poslancev v kongresno zbornico. Iz treh kongresnih volilnih okrajev — 5. in 6. v West Virginiji in iz Nove Mehike — še ni definitivnega poročila o izidu kongresnih volitev in se ne ve, kdo je izvoljen.

Laredo, Tex., 11. nov. — Pri železniški nesгоди, ki se je dogodila pri Ouirimoyji blizu Celayje, je bilo štirideset Carranzinih vojakov ubitih in dvakrat toliko ranjenih.

Berlin, 11. novembra. — Nemške in avstrijske čete so s naskokom vzele ruske postojanke pri Baranovičih v Volhliniji in ujele 3,888 Rusov. Zaslegle so sedem in dvajset strojnih pušk in prisadele Rusom hude izgube.

Berlin, 11. novembra. — Bitka v zraku je trajala pozno v noč in se je vršila v jasni noči ob luninem svitu. V teh bojih v zraku smo zbili na tla sedemnajst sovražnih letal, največ v somškem okolišu.

Berlin, 11. nov. — Vojni urad poroča, da so južno od sedmograške meje v predalskem okraju odbili vse rumunske napade in pri teh operacijah ujeli 188 rumunskih vojakov in zasleгли štiri strojne puške. Na obeh straneh Alta se končali boji s uspehom za nemške in avstrijske čete.

Splošen položaj.

Rumunija: je v zadnjih 24 urah središčne najljubejših bojov evropske vojne. Da postaja rusko-rumunska ofenziva v Dobruddži že resna, o tem spričujejo poročila iz Berlina, Bukarešte in Petrograda. Berlin omenja na kratko, da so se čete maršala Mackense na umaknile iz frontnih postojank nazaj proti jugu; Bukarešt in Petrograd poročata, da so Rusi in Rumuni reokupirali že pet krajev in med temi tudi Hirsovo, katero so Bolgari pred odhodom zapuščili. Po uradnih in neuradnih vesteh iz Bukarešte in Petrograda so se Nemci in Bolgari umaknili 30 do 40 milj in rusko-rumunske čete so se deset milj oddaljile od železnice Černavoda — Konstanca, medtem ko se glasi druga vest, da se še samo dve milj od Černevode. Iz tega je razvidno, da je zastavljen general Saharov, vrhovni poveljnik rusko-rumunske armade v Dobruddži, vse sile, da reokupira to važno železnico. Ruso-Rumuni ne poročajo o nobenih ujetnikih, kar znači, da divlja krvavi boj na smrt in nobena stranka ne gleda za ujetniki. — Na sedmograški fronti imajo zavezniški centralni sili po vesteh iz Berlina vedno vsepahe. Četa generala Falkenhayna so večerj okupirale Sardinio, ki se nahaja 16 milj južno od Rdečoturnskega prelaza. V Karpatih naokrog Dornavatre divja druga krvava bitka, v kateri se trudijo Avstrijci, da bi odvzeli Rusom važne postojanke na visinah.

Primorsko: Rim poroča, da slabo vreme zopet ovira večje bojne operacije. Italijani so bili večerj zapošeni — pravi Rim — samo s pobiranjem topov in bojnega materiala, ki so ga ostavili Avstrijci v izgubljenih zakopih.

Francija: Nemci so prejšnjo noč bombardirali francoske pozicije ob Sommi in pri Verdunu s topovi težkega kalibra. Neuradno javljajo iz Pariza, da so Nemci organizirali na somški fronti posebne divizije izbranih vojakov za napade. Nemški poveljniki ne bodo več zaupali tega dela navadnemu vojaštvu in zato so izbrali najboljše vojaštvo iz cele fronte, ki ga bodo uporabili samo za naskoke.

Na ostalih frontah ni nobenih izprememb. Berlin pravi, da v Makedoniji je vse po starem in fa Galicije ter Rusije ni sploh nobenih poročil. Sneg in mraz vodita tam svojo ofenzivo in sovražnika morata počakati noč po zavetju.

Rumunija — SREDIŠČE NAJVEČJH BOJEV.

Bukarešt, 10. nov. — (Uradno.) V dolini Trotus na severni fronti so naše čete odbile sovražni napad štiri milje severno od Golosse, v Table Butzi, Bratoveji, Predelusu in v dolini Prahova se nadaljujejo vroče bitke. V okolišu Drago-slavija smo odbili sovražnika na levem bregu reke Alt. Bitka se nadaljuje južno od Tiflisa in Rakovic.

Južna fronta. — Sovražnik je razvil veliko artilerijsko aktivnost ob Donavi. Na fronti v Dobrudži so rusko-rumunske čete s pomočjo monitorjev na Donavi reokupirale Hirsovo, Bolgarske čete so zanetile požar v Hirsovi, preden so se umaknile; ravno tako je sovražnik naredil tudi v Topolu, dvanajst milj južno od Hirsove.

Berlin, 10. nov. — (Uradno.) Ruske čete, ki so na severni transilvanski fronti prodirle na Ogrsko v gorovju Geogeny, so bile odbite. Blizu Belhora v okolišu Tulgesa so nemške čete odbile prodoraje Ruse. Južnoistočno od Rdečoturnskega prelaza nadaljujejo naše čete s prodoranjem. Prekoračili smo okoliš Balesti in okupirali Sardinio s hribi na obeh straneh. Ujeli smo 150 Rumunov in vplenili dva topova. Rumunski protinapadi so bili brez uspeha. Naše prednje čete v Dobrudži so se na ukaz izognile spopadu s sovražno infanterijo in se umaknile.

Petrograd, 10. nov. — Vojni urad danes razglasa, da so ruske čete v Dobrudži oddaljene samo še dve milj zapadno od Černavode in da so že v boju za posest glasovitega mosta čez Donavo. Na transilvanski fronti so se Rumunji umaknili skoro tri milje v dolini Buzen. V smeri proti Predelu razvijajo Rumuni obkoljejočo ofenzivno gibanje.

BOJI OB SOMMI IN PRI VERDUNU.

Pariz, 10. nov. — (Uradno.) Na somški fronti so bili večerj artilerijski dvoboji in manjši infanterijski spopadi blizu Sailly-Sailliesela in južno od Possaire. Naše čete so počistile nekaj sovražnih pozicij in ujeli manjše število Nemcev. Na fronti pred Verdunom je sovražnik vroče bombardiral okoliš Douaumont-Vaux.

London, 10. nov. — (Uradno.) Istočno od Armentieres smo izpastili plin in bombardirali sovražno zakopno črto.

Berlin, 10. nov. — (Uradno.) Zastor našega artilerijskega ognja (Dalje na 3. str., 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTECena glasila po dopolnili. Naklada se ne
vrača.Narodna: Zedinjena država (Ivan Či-
mari) in Kanada \$5 na leto, \$1.50 na pol leta
in \$0.50 na tri mesece. Češkoslovaška in Rumunsko
\$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta, \$0.37 na tri
mesece.Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National
Benefit SocietyIssued daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENE NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on agreement

Subscription: United States (except Chi-
cago) and Canada \$3 per year; Chicago and
foreign countries, \$4.50 per year.Address:
"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Telefon Lawrence 4635.

Zatočišče kapitalistov.

Če kapitalisti spoznajo, da s stavkokazi, klateži, berici in z izstradanjem ne morejo ugnati stavkarjev, se obrnejo do sodišča za sodnijsko prepoved, ki preprečuje razstaviti stavkovne stráže, opozarjati občinstvo na stavko, pregovarjati stavkokaze, da opuste umazano delo itd.

Sodnijske prepovedi so različne. Nekatere so bolj stroge, ki stavkarjem prepovedujejo skoraj dihati v bližini tovarne, za katero so delavci proglasili stavko. Druge so milejše in dovoljujejo stavkarjem več svobode, ki ur več gibanja. Odvisne so od osebnih razprav sodnika o pravici do stavke, o modernem delavskem gibanju, in našel se je tudi že sodnik, ki je oparjal se na ustavo odklonil prošnjo za sodnijsko prepoved. Zadnje ne šteje mnogo, ker ena lastnica še ne prinese spomlad.

V splošnem, so sodnijske prepovedi ob času stavke in proti stavkarjem škodljive; naj bodo mile ali ostre, večina dosežejo svoj cilj. Delodajalec ne prosijo za sodnijsko prepoved, ker je pravica na njih strani, marveč hočejo z njo zadeti in zlomiti agitatorično moč stavkarjev. Če imajo delodajalec pravico najemati stavkokaze in klateže, da uženejo štrajkajoče delavce, imajo delavci pravico opozarjati stavkokaze in občinstvo na stavko. Sodnijska prepoved, ki prepoveduje le stavkarjem agitirati za stavko, ne prepreči za delodajalcem z vsimi danimi sredstvi nastopiti proti težnjam, štrajkajočih delavcev, ne more biti pravilna.

Ako delavci zastavljajo, so delavske razmere postale zanje peklo, da ne morejo živeti v njih. Mezda je postala tako nizka, da ne morejo izhajati z njo, in dolgi delavni časi jih vled razvitega modernega produktivnega sistema, ki razdeljuje delo na kose, vbiha na duhu in telesu. Sodnijska prepoved izdane proti štrajkajočim delavcem, sili delavce, da žive v teh razmerah. Tako so postale sodnijske prepovedi orožje delodajalcev, da lahko z njim zatro in uničijo vsako delavsko gibanje za boljši življenjski položaj. In to se godi pod frazo "obramba privatne lastnine."

Če bi bili stavkokazi in klateži privatna lastnina, sužnji, podtlačila, bi se dale sodnijske prepovedi v stališča fraze o privatni lastnini, ki zagovarjati na kakšen način. V moderni kapitalistični družbi, v kateri sta odpravljena srednjeveška tlaka in telesna sužnja, ne drži fraza o obrambi privatne lastnine. Delavci v smislu ustave in zakonov in tvari ali sužnji podjetnika, za to ima pravico, da lahko svojemu varnemu priporoču ali odgovorja, da delajo za katerega boljši podjetnika. S takim priporočilom ne škodijo lastni podjetniku, ampak se poslužijo le pravice, ki jim jo daje ustava.

Sodnijske prepovedi, ki so izdane proti štrajkajočim delavcem in prepovedujejo delavcem opozarjati svoje tovarne in občinstvo na stavko, so protustavne, ker oplenijo delavce za pravice, ki jih jame ustava.

Sodnijske so se prilastila pravice vsiljati vse ljudstvo. Postavila so se med postavljalne zore in med uslavo. Vendar pa ni bilo to na men večer, izpublike, ki so izdelali ustavo, sodišča so se na kljub temu počasi prilastila to moč, ki jo zdaj čuvajo strastno, da se jim ne odvzame.

Moč, ki jo imajo sodišča, jim je podelilo ljudstvo in ljudstvo ima tudi pravico, da jim jo odvzame. In če živimo v ustavni republiki, se mora izvršiti le to, kar ljudstvo zahteva. Noben posameznik ali skupina ljudi nima pravice se postaviti nad zahteve ljudske volje, kjer vlada ljudska volja.

Kakšne izrodke rode sodnijske prepovedi, dokazujeta najbolj stavki delavcev v Detroitu, ki izdelujejo modele, in delavcev, ki izdelujejo smotke. Sodišče je prvimi prepovedalo obiskati stavkokaze na domu. Štrajkajoči delavci so bili kaznovani, ker so šli mimo tovarno, ki so lastnina njih prejšnjih delodajalcev, dasiravno so eeste javna lastnina. Grozili so štirinajst in šestnajstlet. dekletom z aretacijo, denarnimi globami in zapornim, če se bodo razgovarjale s svojimi tovarišicami o stavki. Sodišča so tako nastopila proti delavcem, kakor da pripadajo ljudem nižje vrste, za katere ne velja, kar je zapisanega v ustavi, ki nimajo pravice do svobode govora in zborovalne svobode.

Sodnijske prepovedi so zatočišče kapitalistov. Če vse vrvi popokajo, se podjetniki poslužijo sodnijske prepovedi, da z njo uničijo stavko in prisilijo delavce se vrniti v staro sužnost.

To zatočišče kapitalistov se da odpraviti z zakoni. Državne legislature morajo sprejeti zakone, ki natančno specializirajo pravice delavcev v stavki in jasno povedo, da sodniki nimajo pravice se dotakniti teh pravice.

Dokler se to ne zgodi, bodo delavci še vedno tlačile sodnijske prepovedi.

DELAVSKE VESTI.

Nasilstva proti delavskim organizacijam v Rusiji.

Curik, Švica. — V Petrogradu, v Moskvi in v provinciah nastopajo vedno nasilnejše proti delavskim organizacijam. V Petrogradu so razpustili razne delavske zveze. V Moskvi sta bila aretirana urednik strokovnega lista tiskarjev in tajnik vojnoindustrijalnega odbora. Poročila o preganjanju delavskih voditeljev prihajajo tudi iz provincajskih mest. Predsednik, osrednjega vojnoindustrijalnega odbora Gučkov, znani vodja oktobristov, se je obrnil na petrogradskega mestnega glavarja, da naznani, zakaj je bila razpuščena zveza kovinarskih delavcev. Gučkov se je bal protestnih shodov in radi tega je stavil to vprašanje. Mestni glavar je odgovoril, da oblasti ne morejo povedati vzrokov, ker stvar sploh ne gre mar vojnoindustrijalnemu odboru.

V svoji ulogi na ministrstvo notranjih del, je Gučkov opozoril vlado, da taka dejanja vznemirjajo delavce, sejejo med nje nezadovoljnost in odbijajo še tiste delavce od vlade, ki so bili do sedaj za obrambo dežele.

Boj za volilno pravo na Holandskem.

Amsterdam, Holandsko. — V Amsterdamu se je vršila ogromna demonstracija za splošno volilno pravico brez izjeme na spol. Nad štirideset tisoč mož in žen se je udeležilo demonstracije. Govorniki so govorili s šestih govorilnih odrov. Socialistični dnevnik "Het Volk" piše, da je bil največji ljudski shod, kar ji pozna zgodovina Holandske.

Pridobitev strojnikov.

St. Louis, Mo., 10. novembra. — Strojniki, zaposleni v obratu Emerson Electric Manufacturing družbe, so pridobili osamurni delavnik s tisto mezdjo, ki so jo dobivali prej za daljši delavni čas. V tovarni dela 600 strojnikov.

St. Louis Metal Ware družba je priznala svojim delavcem osamurni delavnik in 50 centov mezde na uro.

Zadnja tvrdka se je podala.

Seattle, Wash., 10. novembra. — Zadnja tvrdka, ki izdeluje stavbni material iz železa in jekla, je podpisala pogodbo z organizacijo železostavbniških delavcev. Organizacija izjavlja, da so vsi delavci v železostavbniški stroki organizirani.

KADAR SE ZGODI kaj novega v volitvah, kar nas zanima, sporočite nam, kajti vsakdo bo zanimal tudi druge.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

Vojaško letalo novega sistema.

Photos by American Press Association.

1. Gd. Wright vstopa v letalo. — 2. Gd. Wright in Millman v letalu. — 3. Gd. Cecilija Wright. Cecilija Wright se je dvignila 5,100 čevljev visoko v srak in je ostala v zraku 52 minut.

nim svinem. Ponarečena je bila, se kmalu po tistem nesrečnem dogodku pripeljal v bolnico v Pittsburg, Kans. Ko zdravniki pregledali ranjeno roko so izjavili, da ima vse kosti razbite. Pomagati mu niso mogli drugade, kot da so mu odrezali roko pri rami in sicer desno. Po nesrečni roki je član društva Zvonček, šte. 206 S. N. P. J. bil je tudi član pred kratkim ustanovljenega pevskega društva Gross, Kansas.

Donna je nekje na Dolenjskem, da li ima kaj sorodnikov v Ameriki, mi ni znano.

Zalost človeka sree trga, ko v di mladeniča v najlepši dobi njegove življenja, v starosti 20 pohabljenega za celo življenje.

Rojaki, bodite previdni z omenjem, kajti nesreča nikdar ne piva. Omenjeni ponorečence le v bolnišnici in še ni gotovo, da okrevat.

Pozdrav vsem rojakom in rokinjam širom Amerike, nesreči mu soprota in prijatelju na skrajšno ozdravljenje.

Vinko Ločnikar.

Bridger, Mont.

Odkar izhaja naš dnevnik Prosveta, se še nobeden ni oglašil tega kraja, zato upam, da bodo vestice zagledale beli dan.

Delavske razmere so srednj. Dela se vsak dan, zaslužek je bolj majhen, kljub temu, da nam zvišali plačo za 17c na dan. Nakladalec premoaga dohimo \$3. dnevno, kopači (majnarji) \$3.99. Med "majnarji" je dost. takih, ki se niso nikdar prej vli rova od znotraj, ampak plača za "majnarje" v državi Montana je \$3.99.

Dne 29. oktobra smo imeli usko sejo in smo zahtevali, da se distriktni predsednik umakne od drž. za delodajalec, mesto z. l. javei, od katerih je plačan.

Tukaj nas je kakih 15 Slovencev, vsi samci, razen enega. Delstva nimamo nobenega.

Pozdrav vsem Slovincem, Slovenkam širom Amerike, posebno pa še naročnikom Prosvete! Leo Medvesek.

Za zabavo in kratek čas.

Ta pa razume.

Gospin Anka Lepušič, kate je nedavno prišla iz gospodinjstva, se ni bila niti najmanj zadovoljena s popolnoma nepraktičnim gospodarstvom v domači hiši. Ona je vse bolj razumela, da ni bo že na vrsti ali na dvorišču v hlevu. Prišlo petek, za kosilo bila namenjena riba. "To riba, bopaj jaz priredila" — reče gosp. Anka kuharici, katere nato odide. Za četrt ure se vrne v kuhinjo najde svojo gospijo pred škalo vode. "Ta riba pa ima zelo trd življenje." — potoži jej gosp. Anka. — "Kako pa ste jo ukospija?" — vpraša kuharica. "Oh, veste" — odgovori gosp. Anka, — "jaz ne vem zakladi nobene živali: pa se jo dala v vodo, da se — utopi!"

Židova smola.

Neki žid, imena iskarjotke, rodu judovskega, plemena izraškega in karakterja kozderskega, se je neki dan v društvu steno razjezil. Besedo za besed s poznanim šalijcem in prišlo do boja, če bi ne bil žid prestopet in ko bi šaljiven bilo k do tega.

"Vi ste more!" — je dejal du.

"Kdo je more? To žali močast!"

"Zahtevam, da vzamete besed nazaj. Vi morate reči: 'J sem more!'"

"Saj ravno to sem vam povedal drugemu!"

"Ali čujte, jaz tega ne trpim to je novo razlaganje zame! tako: vi morate reči: 'Vi ste more!' in ves penec se zagradi klobuk in ostaja celo do štvo ob bučnem sjechu vseh."

Za tuje.

Pred neko gostilno v Italiji bilo pisano: "Tu v govoru fraz. coski, angleški, nemški in špaški."

Nekoč pride angleški potnik. Zahteva tolmacha, a tolmacha ni. Angleš, ki je znal mrvico italijanski govoriti, vpraša gostilničarja: "Kdo pri vrugu pa govori one ri jezike?"

"O, te govore gostje, ki pride v teku časa v mojo gostilno." odgovori gostilničar.

Tukaj se je pojavila posebna vrsta tatov, ki so suhi kot poper. Najprej ukradejo kolesa pri vozu da voz vstavijo, potem pa ukažejo voziti vozniku, kamor oni hočejo, nato vzamejo voz in skrbno skrijejo sodeče in zaboje eekimste pijače, ki prihaja iz blagoslovljene Missourij.

Ko je to končano ukažejo vozniku peš capljati domu — kakih šest ali sedem milj daleč. Drugi dan pa telefonirajo gospodarju, kam naj pride po prazen voz in lačne konje. Kakor solnčne roke in friba, so tudi te vrste tatovi kanzaška znamenitost.

P. P.

Little Falls, N. Y.

Gotovo že mislite, da smo zapli tukaj v Little Falls, ampak temu ni tako; čakam namreč, da se kaj novega zgodi, pa ker se malokdaj, imam malo za poročiti. Štrajk v strojni in zgrubljen za letos in vsi se pripravljajo za drugega na spomlad, ko bodo narava poklicala Italijane eeste popravljati. Pred dvema tednoma je neki stroj vbil Dalmatince Jos. Jestrinkja, kateri je prišel skrbeti v Pensilvanije, kakim tren drugim je pa prste prikrajžalo, da se skoro vsaki dan vidi kakšen z obvezano roko. Kaj je temu krivo, ne vem, gotovo pa to, da morajo delati dvakrat več kakor poprej in tudi ob sobotah popoldne.

Avtomobil je povozil nekega Sama Colemanu, ko je šel preko eeste in je umrl v bolnišnici.

Odigrana se je tudi krvava žalostna dne 5. novembra v italijanski družini na 85 Mohawk Str., katero hočem podrobneje opisati. Michael Mesko in njegova žena sta v terek jutraj priznala, da sta umorila Italijana Rosolino Crippotti, katerega so našli dečki ko so se igrali na južni strani mesta v zaboji. Mesko je priznal in povedal naslednje:

Rosolino Crippotti je bil pri njem na stanovanju ared kakimi tremi meseci, ker je pa bil preveč ljubozniv z njegovo boljšo polovico, mu je odpovedal stanovanje. Kljub temu jih je večkrat obiskal. Tako je tudi v petek jutraj šel na obisk; pri tem sta se srečala z M. Mesko, kateri se je odpravil na delo. Ko se malo pogovorita, sta šla vsak svojo pot, ali Mesko je postal ljubosumen in šel nazaj po drugem potu in se skril v soljo, da ga ni nihče opazil. V tem pride tudi Crippotti, čez malo časa sliši kako Crippotti preti njegovi ženi da jo ustrelji, ona pa ga nima naj ne strelja, tedaj pa stopi Mesko s sabo z revolverjem v roki. Ko vidi, da Crippotti drži njegovo ženo,

no, ustrelji trikrat v njega, da se takoj zvrne mrtev na tla. Potem ga je prijel za noge in zavlekel v klet pod stopnice. Šel nazaj, izbrisal kri, pri čemur je tudi žena pomagala, nato vzamejo voz in šel zopet na delo. Delal je v strojni, v sortirung roomu že več let. Ob polu petih je pustil delo in šel domov, se navečerjal potem pa šel v klet, da spravi mrtvega stran. Pripravil si je zaboj da bi ga položil vanj, pa ker je bil zaboj premajhen, je odžagal noge, kakor tudi glavo, pri čemur mu je žena pomagala. Potem je zvezal zaboj, ga položil na samokolnico in peljal za reko in pokril s trsjem in kamenjem. Zaboj so dečki našli drugi dan, ko so se igrali. Policija je iskala storilce cel dan in zapri so njegovega sostanovaleca, ker so njega sumili, da ga je umoril zaradi denarja, katerega je imel \$18.000 dolarjev pri sebi, potem pa niso našli nič. Toda ta ni vedel nič od tega. Potem so dobili tri italijanske tajne policaje iz New Yorka in ti so šli takoj na delo. Najprej so spraševali otroke in petletna Meskova hčerka je rekla, da je nekdo ukradel zaboj pri njih. Policiji ji da bankovec in ta ga pelje v hišo, da pokaže kje da je bil zaboj. Spotoma si policaj ogleda, kar ga je zanimalo in takoj zapazi sledove krvi, kateri so peljali naravnost v to hišo. Potem skliče vs policojo skupaj, da preiščejo hišo; na stopnicah so bili sledovi krvi, v kleti tudi, od stropa je visela žaga, katere je bila krvava in lasje na zobeh, dalje so našli palec dolg nož in nabasau revolver 32. kalibra. Takoj so aretirali ženo in tudi po moža so šli v strojnarno. Mož ni hotel nič vedeti o tem; priznal je šele drugi dan jutraj, kakor tudi njegova žena. On je star 50 let, drugič oženjen in ima štiri otroke; v Ameriko je prišel pred 12imi leti. Ljudje govorijo vse mogoče stvari, ali to je povedal sam in ravno tako žena.

Matt Gorinshek.

Gross, Kans.

Razmere v tukajšnji okolici niso ravno najboljše. Delamo skoro vsaki dan, kakor sem bil že zadnjič poročal, a kaj nam to pomaga, ako ubogi delavec gara vsaki dan in pri tem zasluži komaj za bome življenske potrebe.

V ponedeljek 6. novembra se je pripetila velika nesreča rojaku Franku Medvečku. Trije Slovenci in en Italijan so šli omenjenega dne na tov na zajec. Med njimi je bil tudi prej omenjeni rojak, Frank Medvesek, ko je eden izmed loveev (Italijan) streljal na zajca, je po nesreči zadel Franka Medveška v roko, in sicer z drošč

Evropska vojna in ve- sti iz inozemstva.

(Objavljanje iz prve strani)

Decela preprečil angleške na-
pade med le Sarsom in Boucha-
reom, kakor tudi južno od
Sarsom blizu Pressoire.

Pariz, 10. nov.—Na francoski
fronti je bilo večer 77 spopadov
in v teh spopadih so Nemci
izgubili fokkerja in devet dru-
gih letalov.

ITALIJANI POBIRAJO OSTAV- LENO ŽELEZJE.

Rim, 10. nov.—(Uradno.) Na
vsi fronti se vrši le artilerijsko
bombardiranje v presledkih. Sla-
bo vreme ovira bojeve operacije.
Na gori Pečinski (kraška planota)
se naše čete našle drugo baterijo
treh šestpalčnih topov in precej
munice, katero so ostavili Av-
strijci. Vsega skupaj smo vple-
li dvajset topov v zadnji ofen-
zivi in med temi jih je trinajst
srednjega kalibra.

AVSTRIJA BO OLAJŠALA CENZURO.

Dunaj čez Berlin in brezlično
v Saville, 10. nov.—Novi mini-
ster predsednik Koerber je ob-
ljubil večer v nekem intervjuju,
da bo vlada kmalu olajšala cenzu-
ro česar, posebno kar se tiče
opisanih o notranji politiki in
problemov glede hrane.

NOV AVSTRIJSKI POSLANIK ZA AMERIKO.

Amsterdam, 10. nov.—Dunaj-
ski časopisje poroča, da je grof
Tarnowski, bivši poslanik
v Švici, imenovan poslanikom za
Združene države.

REHMANN-HOLLWEG JE ZO- PET GOVORIL.

Berlin, 10. nov. (Brezlično v
Saville).—Državni kancelar
Rehmann-Hollweg je večer de-
lal v državnem zboru, da bo Nem-
cija ob koncu vojne kooperirala
z drugimi državami v svrhu, da se
na praktično sredstvo, ki bo
omogočilo za stalni mir, pa naj bo
sredstvo v obliki mednarodne
konference ali česar koli. Da-
le je Hollweg v svojem govoru
obdelal Anglijo, da je z Rusijo
in Francijo vred povzročila voj-
no z namenom, da si pridobi vr-
hovno gospodstvo nad Evropo.
Njuna — kancelarju — je znano
verodostojnih virov, da sta An-
glija in Francija še lani obljubili
bivši diktatorično gospodstvo
nad Carigradom, Bosporom in
nad zapadnim obrežjem Dardanel
in nad celotnim ozemljem, medtem
ko se ima Mala Azija razdeliti
med zaveznike. Vseled tega de-
ležja so vsekar prizadete ne-
mške države, toda Anglija jim
je danes ni razkrila tozadevnega
mesta in na mnoga vprašanja v
mednarodnem parlamentu ni dala
nobene odgovora.

Hollweg se je na široko bavil
tudi o izvornosti vojne in ponovno
izkazoval, da je Nemčija napove-
la vojno še le tedaj, ko je Ru-
sija pričela s splošno mobilizaci-
jo.

KANADA LAHKO PRODUKCIJA MUNICIJE BREZ ZEDINJE- NIH DRŽAV.

Ottawa, 10. nov.—Municipijska
industrija v Kanadi se je razvila
do take visoke stopinje, da je
lahko neodvisna od surovin Zedi-
njnih držav. Tako izjavlja vlad-
ni municipalni odbor, ki je prav-
kar prejel iz Londona naročilo za
300 milijonov granat. Doslej so
kanadske tovarne potrebovale je-
len in drugi material iz Zedinje-
nih držav, ali zdaj imajo dovolj
svoje blago doma. Municipalne to-
varne v Kanadi imajo dovolj na-
pajav do julija v prihodnjem le-
tu.

VOJNI MOLOH ŽRE, ŽRE...

Pariz, 10. nov.—Finančni mini-
ster Alexandre Ribot je danes
predstavil v francoskem parlamen-
tu zahtev za novo posojilo v svo-
je 1.500.000.000 za prve tri me-
seca leta 1917. Ta svota pokriva
poroke za vojne in druge sploš-
ne izdatke, s razen tega zahteva
tudi 186 milijonov za postran-
ke izdatke.

Dnevni izdatki Francije — zdaj
21 milijonov dolarjev.

Širom Amerike.

New York, 10. novembra.

Na 479 De Kalb ulici v Brookly-
nu je ležala na postelji žena in
pričakovala, da postane mati. Sta-
narina ni bila plačana in njen mož
se je nahajal v zaporu radi tat-
vine. Bila je prva tatvina v nje-
govem življenju in zato mu je
najhujš ponesrečilo. To je jedro
dogodka, ki je končal z aretacijo
William Bremana.

Bertram Gumpert, blagajnik S.
Gumpert kompanije, je izpovedal
na policiji, da se je za njegovim
hrbtom približal tujec, ko je šel
denar. Nenehno je pograbil pest
bankovcev in zbežal z njimi.

Brennan je izpovedal na policiji,
da je star 23 let in da je res
ukradel denar. Povedal je, da ga
je revščina prisilila do tatvine.
Ko so ga preiskali, so našli pri
njem dva zastavna listka. Eden
se je glasil na 50e in zastavljen
posteljno ogrodje, drugi pa na
\$1.50 in na poročni prstan njegove
žene. Preiskava je dognala, da
še ni bil nikdar aretirani v svo-
jem življenju.

Detektivji, ki so šli na njegov
dom, so našli njegovo ženo v po-
stelji. Izpovedala je, da ji je so-
prog dal pred 14 dnevi zadnjih
dest dolarjev, ki jih je zaslužil.
Stanarina ni bila plačana in pri-
čakovala sta, da ju hišni gospodar
postavi pod kap.

Policijski kapitan je dal en dol-
lar, da se pošlje po jed za Bre-
nana, ki že par dni ni nič jedel.
Potem so ga odpeljali v zapor, da
pride drugi dan pred sodnika.

Indianapolis, Ind., 10. nov.—

Baje imajo dokaze, da je bilo v
severnem delu države Indiana iz-
danih nad \$380.000 za podkupo-
vanje glasov. Te dokaze predlože
v prihodnjem tednu zvezni vele-
poroti v Chicago.

Zvezni uradniki cenijo, da je
bilo kupljenih najmanj 16.000
glasov v Michigan Cityju, Garyju
in drugod v okraju Lake.

V afero so zapletena dva viso-
ka uradnika železniških korporacij
in višji uradniki raznih družb
v središču jeklarne industrije.
Zvezni uradniki pregledujejo i-
menik darovalcev za volilni sklad
republikanske stranke. Nekateri
finančniki so dali za demokrati-
ni in republikanski volilni sklad,
zato se hočejo prepričati, koliko
je bilo denarja darovanega eni
ali drugi stranki.

Poizvedbe se uvedejo v Garyju,
če niso bili ponarejeni volilni i-
meniki, ker 2000 volitev ni gla-
sovalo, da si bila njih imena
zapisana v imeniku.

Hannibal, Mo., 10. novembra.

Razkazeni ljudje iščejo neznanca
s krvinimi psi, ki se nima nadejati
nič dobrega, če jim pride v pest.

Neki neznanec je vstopil v dom
bogatega trgovca Flynna in izvr-
šil napad na njegovo 23letno hčer
Marijo. Dekle se je postavila v
bran in tuje ji je v britvijo priza-
djal globoko rano na vratu. Uro
kasneje je prišel tujec na dom
George D. Claytona, zavarovalne-
ga agenta, kjer so ga prepodile
njegove tri hčere. Njegova hči
Margareta je bila od tujca obre-
zana na roki.

Kansas City, Kansas, 10. nov.

Dva roparja stavi pri belem dnevu
izvršila enega najprezrednejših ro-
pov v Rosedalu in ropala držav-
no banko za \$1.080.

Komaj je G. G. Weaverling,
blagajnik odšel k obedu, sta se
pripeljala tujca v Fordovem av-
tomobilu pred banko. Na banki je
bil edino le Gus H. Ehlers, bančni
predsednik. Eden tolovajev je bil
nizke, drugi pa visoke rasti. Viš-
ji tujec je stopil pred blagajniko-
vo okno in potegnil iz žepa pol
dolarja.

"Ali lahko izmenjate?" je
vprašal.

Ehlers je segel po srebrnem
drobižu, v tem trenutku sta tolo-
vaja potegnili samokrese.

"Pol dolarja ne bo dosti," je
dejal višji tolovaj z vljudnim gla-
som. "Le dvignite roke kvsko."

Ehlers je vohgal, tolovaj se je
pa obrnil proti svojemu tovarišu
in mu dejal: "Zdaj pa le stopi k
varnostni šrambi."

Nizji tolovaj je s samokresom
strahoval Ehlersa, višji je pa sto-
pil k varnostni šrambi in vzel
iz njee tisoč dolarjev. Sprejadel je
kupček \$1.500 v zlatu in srebru.

"Zdaj pa le stopite v varnostno
šrambo," je Ehlersa opomnil to-
lovaj. Ehler se je vdal v svojo u-
lovo.

sodo in tolovaja sta odšla s ple-

nom.

Nekaj minut kasneje se je vrnil
Weaverling od obeda. Našel je
banko prazno, iz varnostne
šrambe je pa pripjal pritrjen
glas. Odprl je varnostno šrambo
in izpustil iz nje Ehlerja.

Bilo je prepričano za preganja-
nje. Avtomobil se je odpeljal. 2
njim je šlo \$1000 iz varnostne
šrambe in se \$80, ki so ležali na
blagajnikovi mizi.

Banka se nahaja na mestu,
kjer je promet zelo živahen. Do-
je izpraznil ulice, da je bilo to-
lovajema igračem oropati banko.

Edina priča, ki je videla rop,
je majhen fant. Dejal je, da sta tu-
ja počasi vstopila v avtomobil in
nista kazala najmanjšega razbur-
jenja.

Boston, 10. novembra.—

Sodišča so dovolila državi Illinois, da
lahko zviša tožbo za odškodnino
proti Samuelu Raymondu iz Bostona
od \$50.000 na \$4.000.000. Z a-
fero se zdaj bavijo lokalna sodi-
šča.

Raymond je bil blagajnik okra-
ja Cook od leta 1898 do 1902. V
tem okraju se nahaja mesto Chi-
cago. Tedaj je bila sprejeta posta-
va, da ima blagajnik pravico si
pridrži do dedinskega davka
dva odstotka. Najvišje sodišče dr-
žave Illinois je proglasilo to po-
stavo za neustavno. Država zahteva,
da vrže ves denar, ki si ga je
pridrži na podlagi razveljavne-
ne postave.

Oyster Bay, N. Y., 10. nov.—

Ughong Či, Kitajec, ki se peča s
pranjem perila, je rešil iz ognja
tri otroke in pomagal rešiti še ma-
ter, ko so bili otroci na varnem.

Ughong ima svojo delavnico
nasproti prodajalnic, v kateri je
nastal ogenj. Okoli dveh ponoči
je opazil, da gori njemu naspro-
ti. Privlekel je težko lestvico in jo
naslonil na drugo nadstropje. Na-
šel je Heenana, njegovo ženo in
tri otroke v trdnem spanju, ki so
bili stari 8, 11 in 15 let.

Stopnice od zadaj so bile v pla-
menu. Nesel je najprej osemletno
Marijo dol po lestvi, potem je pa
dečka potegnil skozi okno. Na to
je pomagal rešiti tudi mater.

Denver, Colo., 10. novembra.

Policijski načelnik, detektivji in
drugi, ki radi love hudodelce, če-
kajo, da se nekdo oglasi na po-
staji za kovčeg, o katerem sumi-
jo, da se nahajajo v njem deli
človeškega telesa. Kovčeg je bil
oddan v Wilsonu, Kans.

Preiskava je dognala, da so na-
šli okrvavljeno sekuro in sveženj
okrvavljenega perila v vozu, s ka-
terim je potovalo pet oseb. V vo-
zu so se vozili R. M. Bushong,
njegova žena, dvojje njegovih o-
trok in Ray Fuller. Vseh pet po-
grešajo. Oblasti v Kansasu domne-
vajo, da so v kovčegu razsekani
deli človeškega telesa.

Tam blizu, kjer so v nedeljo po-
noči prenočili, so našli škafček, v
katerem je bil razsekan človeški
života. Našli so deloma sežgano li-
stnjo in uro s črkami R. M. B.
Črke naznanjajo, da je bila ura
lastnina Bushonga, ki se ne naha-
ja najbrž več med živimi.

V Denverju skrbno stražijo vse
vlakne in iščejo kovčeg, v katerem
sumijo, da so deli človeškega te-
lesa. Vse iskanje je bilo do sedaj
zaman.

Poročila iz Wilsona o izvršenem
hudodelstvu so zelo revna in tu-
di ne govorijo, kakšni vzroki so
povzročili hudodelstvo. Bushong-
ova žena je bila stara 22 let, nje-
na otroka pa manj kot pet let.
Prav malo je pa znano, kdo sta
Bushong in Fuller.

Washington, 10. novembra.—

Do sedaj je dovršene nove zvezne
železnice v Alaski sto šest in tri-
deset milj, ki ima vezati Seward
s Fairbanksem. Ko dograje želez-
nico, bo merila 466 milj.

Na dograjenih železnicah vozijo
vsaki dan.

Glavna proga (466 milj) z zve-
zo do premočnega polja Mata-
naska bo stala \$25.642.000. Okoli
41 milijonov dolarjev bo izdanih
v prvem fiskalnem letu.

Denver, Colo., 10. novembra.

Država Colorado bo kmalu prid-
lala največ fizola v Ameriki. Zdaj
je pripravljena fizola za \$2,
400.000, da se ga odposlje. Fizola
je za 1200 železniških voz in zve-
stel je v Cathamu, v sekciji vz-
hodno od Colorado Springsa, bli-
ko Pueblo, Trinidadu in v okraju
Weld.

Tukaj je bil letos pridelek vo-
če dober, meštem ko so ga v Mi-
chiganu in drugih državah prid-
lali manj kot druga leta.

Boulder, Colorado, 10. nov.—

V rudniku Billy Mitchell, v kate-
rem kopljejo sol, je smrtno pone-
srečil rudar Frank C. Meritt. Skla-
na se je počasi odlučila od stene
in pritiskala Meritta na trebih
proti nasprotni steni. Rudarji so
potrphovali le deset minut, da so
ga rešili iz te pasti, a Meritt je bil
mrtev, ko so odvalili skalo, ki je
tehtala nad eno tono.

Gospodinjstvo, gospo- darstvo in znanstvo.

Kako doseči največ jajc po zimi.

Konec.)

Detelja, alfalfa ali lucerna, re-
grat in take stvari so prav dobro
nadomestila za zelenjavo, če se
poparijo in se krmijo, ko se ohla-
de. Golazen in žuželke naj nado-
mestujejo mesno hrano, ki se tu-
di dobi v vsaki trgovini krmil
(feed store). Zmeša naj se opol-
de med mesanico. Meso pa tudi
prav dobro nadomestuje mleko,
posneto, kislo, ali kakoršne že. Za-
to je umestno napraviti opoldan-
sko mešanico z mlekom, če ni me-
sin.

To so glavni podatki, katerih
se naj kurjereje drži, če hoče, da
bodo kure zdrave in čile, da bodo
dobro nesle po zimi, ko so jajca
draga, in da bo uspeh pri kurjadi
zadovoljiv.

Naši ljudje držijo kurjad po
mnogih krajih, ne le na farmah,
marveč tudi delavci v industrijs-
skih krajih.

Eni nimajo uspehov, drugi jih
imajo. Uspeh pa doseže lahko vsa-
kdo, če se drži prej navedenih na-
vodil, in če ima pravo pasno kur-
jo. Kdor drži kurjad največ radi jaje,
naj ima leghorns, kakoršne barve
že.

Za farme so menda rujave leg-
horns najboljše, ker jih jastreb ne
ugleda tako hitro kot bele. In za
severne države je menda kurjad
z rožnatim grebenom (rose comb)
boljša, nego ona z navadnim gre-
benom (single comb), ker rožnati
greben ne zmrzne tako hitro ka-
kor navadni greben, posebno dol-
gi greben kot ga imajo leghorns.

Kdor pa drži kurjad bolj za me-
so kot za jajca, isti naj ima pasmo
Plymouth Rock ali pa Rhode Is-
land Red. Ta kurjad precej dobro ne-
se, in da tudi precejšno pečenko oku-
snega mesa. Kurjadi je veliko pa-
sem, a neumno je poskušati z dru-
gimi vrstami, ker so imenovane
tri najboljše.

Imej za jajca leghorns; če ni e-
na dovolj za pečenko, pa zakolji
dve ali tri. Če pa stremiš bolj po
pečenki kot po jajcih, pa imej
Plymouth Rocks ali pa Rhode
Island Reds. Grahašte (Barred)
Plymouth Rocks so prav lepe ko-
koši in tudi precej dobro nesejo.
Rhode Island Reds so nekoliko
manjše, pravijo pa, da nesejo ne-
koliko boljše. Gotovo je pa to od-
visno od krmiljenja in negovanja
največ, naj bo že katera kurjad
hoče.

Pravijo, da krava pri goben
molze. To je res. In uspeh kurja-
di se pa tudi začneja pri kljuni.
Vendar odločne mnogo tudi nego-
vanje, najsibodo potem že krave,
kurjad, ali katera žival že.

Paziti je tudi, da se bolne kure
takoj odstrani. Prehlajeni ku-
ram, ki kihajo in težko dihanje, je
najboljše zdravilo — nož. Prehla-
jenju je največ kriv vlažni kur-
nik in prepah. Zato skrb, da ne
bo teh stvari v kurniku. Kdor pa
hoče prehlajen kurjad zdraviti,
dosegel bo večinski uspeh s tem, da
vljije bolni živali v željui nekoliko
petroleja, zmehčane z laškim ol-
jem, putrom ali maslom, katero
mešanico je malo ugretil. Prehla-
nje, katar, sta nalezljiva, in če je
katar hud, otekla bo glava na str-
neh pri očeh in iz nosa se bo ce-
dil nekaj smrkeli. To bolezen zo-
vejo po angleško "roup" (zgovo-
ri rup), je le hudo prehlajenje,
hud katar in se tudi zdravi s pe-
trolejem in oljem. Kupi se pa tudi
preparacija, ki se deva v pitno vo-
do, da se zabrani prehlajenje. A,
če je kurjad v vlažnem vetrov-
nem kurniku, ne pomaga nobena
sredstva; kurjad bo nezdrava, bo
prehlajena, bo imela "roup". Ta-
ko žival je vselej odstraniti, ker
je bolezen nalezljiva, in kakor re-
čeno, najboljše je, da se jo vnoči
zakolje.

Nabirajte naročnike za dnevnik

"Prosveta"!

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

GLAVNI STAN: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogriš, box 214, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Jozef Kuhelj, 9469 Ewing ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderkar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.

Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEBNENI ODBEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 741—1st St., La Salle, Ill.

F. S. Tauchar, 674 Abney Ave., Rock Springs, Wyo.

POBETNI ODBEK:

Anton Hrast, 811—95th Ave., New Duluth, Minn.

Jože Radšček, 679 box, Smithton, Pa.

Rudolf Pleteriek, 436 box, Bridgeville, Pa.

UREDNIK "PROSVETE":

Jože Zavertnik, Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

TAJNISTVO S. N. P. J., 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPIRLJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga in-
stanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRABT, 611—95th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglasi, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajnistvom S. N. P. J., uredništvom in upravnim
"Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napisite naslov, ko je tu nave-
den, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje gl. upravnega odbora se vrše redno vsakega 1. in 15. v mesecu ob
osmih zvečer v prostorih jednotnega posloja.

Molčečnost.

Lasuljar: "Trdno vas zagoto-
vim, milostljiva gospa, da ne bo
dva duša zvedela od mene, da no-
site druge lase. Tajnost je moje
poslovno načelo. Vidite n. pr. go-
spa netarjeva, nosijo tudi nepra-
ve lase, pa jaz tega nikomur ne
povem."

Priporočam

svojo gostilno v obliki vsem Slo-
vencem in Hrvatom v okolici
Youngstown, O. Kadar potujete
skoz mesto ali po oprasku, se o-
glasite pri meni. Imam raznovr-
stne dobre pijače, sveže pivo brin-
jevec, aliovece, visky, smotke itd.

Jožef Cigole, E. 397 Federal St.
Youngstown, O.

DR. C. I. KARABASHOFF

1214 Washington Ave.,
ST. LOUIS, MO.

Uradne ure so: 10—12 dop. in
3—5 pop. vsaki dan razen nedelj.

Govori vse slovanske jezike.

ROBERT W. LAYER

ARCHITECT

118 N. La Salle St., Chicago,

ki je izdelal načrt za gl. urad
S. N. P. J. se priporoča Slo-
vencem za izdelovanje
stavbniških načrtov.

Tel. Franklin 5501

TEL. NA DOMU AUSTIN 55003

Dr. LORENZ,

specialist moških bolezni.

Jas sem edini hrvaško govore-
či specialist moških bolezni v
Pittsburghu, Pa.

DR. LORENZ.

644 Penn Av. II. nadst. na ulice.

Uradne ure: dnevno od 9. do-
polne do 8. ure zvečer. V pet-
kih od 9. dopolne do 2. popodne.
Nedeljo od 10. dop. do 2. popol.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100.000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s
SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.

Mi pošljite denar vašim prijateljem v stare domovine po najnižjih cenah.

Pisnemo 4 odstotne obrate na bančne vloge.

Molča, Konvencijna in Narodna Institucija.

Pošiljatelj denarja!

Vseled zelo slabe poštne zveze zvezoje rojakom pošiljati zdaj denar
s stare domovine po brezličnem hrzaju.

Natančno smo poizvedeli, da pridejo take pošiljke za današnje razmere
hitro. Za naslov se računa 65 centov za vsako besedo. Najboljše je, da se
nam pošlje \$4.00 za vsak naslov; ako bo kaj preveč ali premalo, bomo poslali
nazaj oziroma pisali za primanjkljaj.

Brezlične pošiljke grede vse v Nemčijo, od tam na Dunaj, odkoder jih
odposiljejo na določeni naslov.

Potrdil o izplačilu se zdaj iz stare domovine ne more dobiti, toda banka
K. K. Tris. Oesterr. Credit Anstalt na Dunaju poroča, da zahteva in dobi od
pošte za vanko izplačilo takozvan Payee's receipt, t. j. potrdilo s pečatom
zadnje pošte in lastnoročnim podpisom prejemnika ali poštarja. Vsa ta
potrdila omenjena banka zbira in hrani ter jih bo poslala sem, ko bo pošta
zveza zopet vrnjena.

Opozarjamo, da je mogoče po brezličnem hrzaju poslati le okroglo
sveto kot so spodaj navedene in se naprej do 10.000 kron.

Za take pošiljke se naj nam pošlje le poštne Money Order in denar v
gotovini, kajti privatnih čekov za hrzajne pošiljke ni mogoče sprejemati.

**SPODAJ OZNAČENIM CENAM JE TREBA PRIŠTETI ŠE \$4.00 ZA
BRZOJAVNE STROŠKE.**

Naslov se mora jasno napisati in dodati: pošlje naj se hrzajno.

K: 100.00		\$ 15.00	K: 600.00		\$ 78.00
K: 200.00		26.00	K: 700.00		91.00
K: 300.00		39.00	K: 800.00		104.00
K: 400.00		52.00	K: 900.00		117.00
K: 500.00		65			

ŽRTVE.

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Nadaljevanje)

Ko se je bil približal mlajšima, je začel župan govoriti. Toda dalje v svojem govoru ni prišel nego do besed: "Vas pozdravljam... vas pozdravljam..." Potem pa so ga obile solze. Ali od ginjenosti ali od jeze ni šlo naprej, tega ni povedal nikomur...

Župnik ni odgovoril precej. Čakal je, kakor bi se nadejal, da pride še kaj. Pri tem je ves čas mišal, a tako, da je skoz trepalnice vendarle videl. Bila je njegova navada gledati tako, dasi ne prirojena, temveč priučena navada. Opazil je bil nekoč, da višji cerkveni dostojanstvenik gleda na ta način in brž ga je začel posnemati. Prirojeno pa mu je bilo menda to, da je neprenehoma iztegoval jezik iz ust in si oblikoval svoje polne rdeče ustnice. Nekaj posebnega je bilo tudi to, da je venomer godrjal sam zase.

Prepričavši se, da je županov govor končan, se začne zahvaljevati. Glas mu je bil zveneč, a način, kako je izgovarjal besede, je bil nekam čuden, nenaraven. Razsekaval je besede tako, kakor bi imeli tudi v slovenščini podvojene samoglasnike. No, temu se je bil priučil v semenišču... Nikjer se ne čuje bolj smešno in bolj afektirano izgovarjanje in razglaševanje besed nego po cerkveni s prižnice!... Da pa je novopriski župnik ubral že pri tej slavnostni priliki pridigarški ton, temu se ni čuditi...

Župan je bil z župnikovim odzivom zelo zadovoljen, in lotilo se ga je celo prepričanje, da svoje naloge vendar ni izvršil tako slabo...

Pristopila je nato belo oblečena učenka ter opravila na nemalo veselje učiteljevo svojo stvar jako dobro.

Tudi njo je zahvalil na kratko župnik, potem pa se naglo pomaknil proti dekletom gori. Prišel do njih, se ustavi ter se začne ozirati s svojimi napoli zaprtimi očmi po njih.

Ne navadno lepi obrazki so se mu smehljali nasproti. Vsakdo bi ne bil precej na prvi pogled presodil, katera izmed toliko lepih deklet je najkrasnejša. A župnik je moral imeti ne navadno oster pogled, kajti ko je privzdignil trepalnice, so njegove oči počivale na dekletu, ki je bilo priznано najlepšim v celi fari:

"Čigava si ti?... jo vpraša.
"Mizarjeva iz Lipovec."
"In kako ti je ime?"
"Manica!"

Vprašal je tudi še nekatere druge, od kod so, čigave so, kako jim je ime, potem pa je smatral za primerno, položiti jim še zdaj nekaj lepih naukov na sree. Opominjal jih je zlasti, da naj vsikdar goreče častijo prečisto Devico Marijo ter njenemu varstvu priporočajo svoje devštvo — besede, ki načelniku gasilnega društva niso nič kaj ugajale...

Ko pa je župnik svoj govor na dekleta končal, se je obrnil urno proti župnišču, ne meneč se mnogo za fauto na konjih, še manj pa za gasilec.

Sprejem je bil torej končan, toda slovesnost še ne. Bilo je še za učitelja in načelnika gasilnega društva dovolj prilike, da se izkazata. Za zvečer je bila določena namreč še razsvetljava in podoknica gospodu župniku. Imeli so peti tri umetne skladbe, kmečki pevec pod učiteljevim vodstvom, gasilno društvo pa naj bi bilo prisostvovalo s pisanimi lampjami in gorečimi bakljami...

In res, komaj se je bilo zmrčilo, pa so začeli prižigati sveče in svetiljke razne velikosti po oknih. Neki dovtipnež je bil celo že precej po kosilu postavil na okno pisar z lojeno svečo — svečnika ni imel — jo prižgal ter kričal na mimoidoče:

"Če ste za kaj in če imate kaj, prižgite zdaj sveče! Po noči bi vsakdo svetil, ko je luči treba!"

A kakor je bila stvar zapeljiva, posnemalec vendar ni našel, in vsi drugi so prižgali luči šele na večer, kakor sta bila ukazala učitelj in Baston, in kakor je to povsod navada...

Kmalu nato pa, ko je bila zažarela vsa vas v čarobni svetlobi, je nastopilo gasilno društvo s svojimi različno oblikovanimi pisanimi lampjami in bakljami svojo pot skozi vas.

Da bi držali boljše korak, in ker je pri takih prilikah brez golbe prepustno, najel je bil načelnik gasil dr. nekoga, da je igral harmoniko pred njimi. In tako so stopali požarniki lepo razvrščeni prav po vojaško gori proti župnišču, za njim pa je drvela v nepopisni radosti cela vas, kajti to ni bil majhen dogodek za Poljane!

Pred župniščem je bil že zbran pevski zbor z učiteljem na čelu. Le ta se ni malo jezi na harmoniko, čes, da kaj takega na celim svetu ni, da bi pred gasilnim društvom kdo harmoniko igral, a Baston je bil prepričan, da govori iz učitelja sama neovčljivost, in vzel je nalašč še eno zaigrati, da bi oni ne mogli še zapeti.

Ko pa je bila naposled harmonika vendarle utihnila, je dal učitelj znamenje, in preprosti kmečki pevec, ki so že dan delali na polju, ali pa krpali bluze in čevlje, ali pa kovali v kadi kovane, so zapeli tri zborni kar za vrsto, brez oddihljaja, in to same težke umetne skladbe...

Petje ni bilo in ni moglo biti lepo, toda učitelj je bil zadovoljen in ponosen. Čakal je samo, kdaj se odpre kako okno pri župnišču in izreče gospod župnik svojo zahvalo ter presenečenje. Zahvale pa je čakal tudi načelnik gasilev, kajti bil ni na svojo leopjono me manj ponosen nego učitelj na svoje pevec. A varala sta se v svojih nadah bridko oba. Župnik je gotovo vedel, zakaj se gasilno društvo in pevec tako dolgo mude pod

njegovim oknom, a bil je neumljen. Ni se nikazal sam, ampak poslal je svojo kuharico venkaj, ki je navzočim na kratko povedala, da bi gospod župnik radi počivali...

Poparjena sta odšla učitelj in Baston vsak s svojim krdelom proti domu. Prejela sta slabo plačilo za svoj trud...

III.

Prihodnjo nedeljo se je vršilo na slovesen način umučevanje gospoda župnika. Ob desetih je bila peta maša in pridiga. Župniku se ni bilo posrečilo, dobiti govornika, zato se je moral predstaviti svojim župljanom sam.

Iznel bi se je te naloge na način, ki je vzbujal celo pri najprostejših kmetskih ne malo začudenje. To, kar so čuli Poljanci pri tej priliki s prižnice, je bil pravi pravcati slavospev o sebi... to je bila apoteoza lastne osebe! Marsikateri poslušalec si je mislil po tistem: "Če bi kdo drugi govoril to, naj bi že bilo, ali tako..."

Župnik pa ni imel nikakih pomislekov, povzdiguje sebe. Bilo mu je do tega, da vzbudi tem večje spoštovanje do svoje osebe, in niti najneznatnejših podatkov o svojem življenju ni zanemarljal. Vse, kar je bilo v zvezi z njegovim življenjem, se mu je zdelo velevažno. Povedal je ljudem, kdaj je bil rojen, in da so mu dali pri krstu gosposko ime Rajmund. S posebnim poudarkom je naglašal, da je bil rojen v mestu, kjer je bil njegov oče doktor zdravilstva — privzaprav je bil le ranočelnik — dalje, da so njegovi bratje že veliki gospodje, da je bil tudi on že namenjen za višje šole na Dunaju, pa da je čutil v sebi drug poklic in da si je rajši izvolil duhovski stan, ki je najtežavnejši, a tudi najlepši, najčastljivejši... In zdaj je začel župnik govoriti o vzvišenosti duhovskega stanu; primerjal je službo duhovnikovo s službo angelov v nebesih ter prišel do zaključka, da je služba duhovnika imenitnejša od službe angelske, ker angeli ne opravljajo vsak dan sv. daritev, ker ne zauživajo vsak dan Najsvetejšega kakor duhovnik...

Gospod Rajmund ni bil slab govornik, to se mu je moralo priznati, govoril je gladko, z zvenečim glasom, in tisto nenaravno, afektirano izgovarjanje besed je priprostim poslušalcem celo imponiralo...

Po maši je bila velika pojedina, kakor je običajno pri takih slovesnostih. Jedli so jako fine stvari. Niti postreži ni ti divjačine ni nedostajalo...

Povabljenih je bilo dosti kmetskih veljakov, potem nekaj gospodov iz bližnjega trga, in popoldne je dospelo tudi več duhovnih tovarišev župnikovih, ki preje radi cerkvenega opravila niso utegnili.

Povabljen pa ni bil ne učitelj, ne načelnik gasilev. Oba je to hudo peklo, in zgodilo se je, da sta ta dva, ki se kot tekmeča pri ženskem spolu, nikdar nista pravi trpeti mogla, tisto popoldne sedela skup v gostilnici ter čez ves svet prav grdo zabavljala...

Bila je tudi njih združila nesreča, kakor se to tolikokrat zgodi!...

Sicer pa ju je čakalo še hujše razočaranje. Ni trpelo dolgo, ko sta se uverila, da jima novi župnik nikdar ne bo poseben prijatelj.

Učitelj je dobil nekega dne od župnika pismo, v katerem mu je naznanil, da takega petja in orgljanja v cerkvi ne bo trpel več. Govoril mu je mnogo o cerkvenem duhu, o resnosti, ki mora vladati v hiši božji, ter mu naposled namignil, da si preskrbi drugega organista, če bi njegovih, želj ne uvaževal.

To je bil za ubogega učitelja hud udarec. Šlo mu je namreč ali za stopetdeset goldinarjev, katere je dobival kot organist, ali pa za ugled, ki ga je užival pri občanih! Kajti Poljanci niso ljubili ceciljanskega petja, ampak so zahtevali, da bodi petje in orgljanje v cerkvi veselo, poskočno, tako, da ne povzdiguje samo, temveč tudi privzdiguje človeka... Bil je torej lahko prepričan, da pride pri ljudeh ob vso veljavo, ako se ukloni volji župnikovi, tembolj, ker se je večina Poljancev za uspehe njegovega učiteljevanja brigala ubogo malo in je videla v njegovi osebi pred vsem le organista.

A boj v njegovih prsih ni bil tako hud, ko bi se ne bil bal, da bo trpela tudi pri neznem spolu njegova veljava. Saj je bil nekoč poskušal že tudi s ceciljanskim petjem. A pevke so bile prve, ki so se mu uprele. "Kdo bi to dolgotrajno zavijanje in javkanje poslušal!" tako so se mu odrezale. In kakor pevke so mislile gotovo tudi vsa druga dekleta! To pa njemu, ki se je ženil, ni moglo biti vse eno!...

Toda stopetdeset goldinarjev na leto — ne, teh ni mogel pogrešati! In zato se je napotil k župniku ter mu z vso poniznostjo izjavil, da se popolnoma strinja z njim glede cerkvenega petja.

Iz naočnikov, kako je govoril učitelj z njim, bi bil župnik lahko posnel, da ne stoji pred njim mož energične samovolje, ki bi bil sposoben, delati mu zapreke pri izvrševanju njegovih načrtov; uvidel bi bil lahko, da bi ga ne stalo mnogo truda, dobiti učitelja popolnoma na svojo stran; toda tistikrat se ni bil prodrl tako daleč diplomatski duh velikega Leonā, tistikrat je vladal v spodnjih plasteh hierarhije še bojeviti Pij IX....

"Cerkev je nasprotnica nove šole, ergo mora biti duhovnik nasprotnik učitelja!" tako je mislil župnik, ter si izvil na ta način sam iz rok orodje, ki bi mu bilo lahko vrlo dobro služilo v dosegu njegovih namenov...

Načelnika gasilev udarec sicer ni zadel tako naravnost kakor učitelja, vendar pa se zmeraj dovolj občutno.

(Dalje sledi).

Tovariš Severin.

Spisal Ivan Cankar.

I.

Severin je bil mlad človek, ki je gledal v svojo prihodnost z jasnimi očesom in mirnim srenem. Drugi se napotijo v življenje vriskaje in prepevaje; njih cilji se blešče izza najvišjih gora, njih upi švigajo od zvezd. Severin je nastopil svojo pot kakor kmet, ki peljal prideleke v mesto; počasi in trezno računši, koliko bo izkupil in kdaj se povrne; sanj ne pozna in v čudeže ne veruje.

Dovršil je filozofske nauke ter se napravljal v domovino. Poznal je natanko cesto svojega življenja, tisoč so jo že prerobili, zato je bila dobro izhojena. Nekaj let suplent v Kranju ali v Novem mestu, nato učitelj v Ljubljani ali v Gorici, kasneje profesor in nazadnje — konec. Življenje brez viharjev, brez efektov, skoraj brez vsebine; življenje knjige, ki stoji med drugimi v knjižnici in ki je nihče ne bere — dasi je morda v nji beseda, premišljevanja vredna. Znanost sama je razdevala mir njegove duše. Mnogo je ljudi na svetu, ki jih od rojstva do smrti nihče ne opazi; kamor pridejo, niso v nadlego nikomur; kadar odidejo, jih nihče ne pogreša. Znanec pozdravi znanca: "Profesor Ničla je umrl!" — "Res?" — in nato govorita o vremenu.

Severin se je zavedal svoje "povprečnosti" in ni bil zaradi nje prav nič žalosten. Kajti vedel je, da so prav tisti "povprečni" ljudje edini srečni ljudje na svetu. Kadar gredo po brvi, ne gledajo v zvezde, temveč merijo korak za korakom, pa se ne spotaknejo nikoli. Idealov imajo le toliko, kolikor jih je treba za domačo rabo in za mirno življenje. Severin si ni domisljal, da bi kdaj narod vodil in domovino reševal; zakaj bil je takih misli, da največ koristi človek, ki vrši brez poze in trušča svojo vsakdanjo krušno dolžnost.

To in tak je bil Severin, ko se je zaljubil.

II.

Pred dunajskim rotovžem je lep in razsežen park, ki je od poldne do ene obednica za kontoristke. Na tej klopi, na oni klopi, pod to lipo, pod onim kostanjem — bledikasto dekle, ki skriva v naročju skrbno zvit papir. Severin se je večasi ozrl nanje, kadar se je vračal iz knjižnice, ali nikoli se mu ni posrečilo, da bi videl, kaj je v tistem papirju. Če se je oziral prenatanko, ga je odsvolil zlovoljen pogled: "Kaj te briga moje uboštvo? Na svoje glej!"

O lepih solnčnih dnevih je tisti park v samo pojočo, zvonečo luč utopljen. Še sence same so kakor z žarki prepletene. Luč na belih blazah, na pisanih klobukih, na o-brazil, v veselih očeh, v veseljem sren. In ob takem lepem solnčnem dnevu je šel Severin po beli peščen stazi ter je ugledal dekleta pod kostanjem. Ozrl se je nanjo z dolgim pogledom, ona pa se je zasmejala naglas:

"Gospod, ali bi kosili z menoj?"

Junaki življenja se ne menijo za pomlad in za solnce, uživajo še večje sladkosti v dežju in viharju. Pomlad in solnce ljeta svoj blagoslov na povprečne ljudi. Podolmi so starem, ki po zimi za pečo sede in dremljejo, pa se predramijo ob prvem pomladanskem žarku ter spoznajo radostni, da je smrt še za gorami.

Severinu se je smejala v sren. "Pa kosiva! Že zdavnaj me je skrbelo, kaj je v takih papirjih!" Prisedel je k dekletu. Smejala se je zmerom glasneje in je odvijala.

"Koliko pa jih je, teh papirjev?" se je čudil Severin. Zdrčnik je na tla papir za papirjem, nazadnje pa ni ostalo nič.

Severin jo je pogledal ves osupel.

"Tako je bilo vaše kosilo?"

"Ni vsak dan; včasih je treba malo izpremembe... Ali niste študent?"

"Študent sem!"

"Ali se vam še nikoli ni pripetilo, da ste od poldne do ene sedeli v parku, zato da bi gospodinja ne vedela, da ste brez žužine?"

"Že se mi je pripetilo... Ali kako ste ugenili, da nisem bogat?"

"Ker imate obleko za petnajst goldinarjev, kravato za petindvajset krajcarjev."

Severina je bilo nekoliko sram, zato ga je potolažila.

"To vidijo le moje izurjene oči; služim v trgovini. Zadržite je prišel človek, ki ima troje hiš, pa si je kupil sukno za osem goldinarjev!"

"Rekli ste, da imam gospodinjstvo... kako ste me spoznali za tuja?"

"Ker nemški ne znate."

"Kaj? Moja lepa nemščina so vsi hvallili!"

"No, glejte! Pravkar ste rekli, 'sehen' namesto 'schoen'! Ali niste a Kranjskega doma?"

"Iz tistih krajev sem!"

"Govorica vas razodeva! Poznala sem fanta, ki je bil a Kranjskega doma. Bil je lep in prijeten, ampak preveč je pil... Ali tam doli vsi tako popivate?"

"Ne, vsi; tudi zmernih ljudi je nekaj. Jaz, na primer, se napijem le ob svojem godu."

Ko je to rekel, se je Severin spomnil, da še ni kosil, da je tudi malo žejen in da je čisto blizu prijazna rotovška klet. V mislih je prešel svoje premoženje in je bil zadovoljen.

"Oh papirnem kosilu je beseda lena in pusta. Ali bi ne stopila obadva v klet? Časa je še veliko!"

Pogledala mu je natančno v o-braz, nato je vstala.

"Pa pojdiva!"

Ko je šla ob njegovi strani, vitka in lahka, vsa spomladanska, je spoznal Severin z veseljem, da je lepo dekle, vredno kosila in ljubozni.

III.

Imel pa je Severin prijatelja, ki mu je bilo ime Ksenofon; odkod mu tako ime, ni povedal nikomur.

Ksenofon je bil Severinov prijatelj, ker mu ni bil podoben ne po duši, ne po telesu. Bil je lep fant, da so se ženske na cesti ozirale za njim; visok život, zagorela lica, moč na širokem čelu, na ustniah veselo uživanje, oči tihe, naskrivaj motreče. Umetnik je bil; zato ga je odkritosrečno občudoval Severin, ki si nikoli ni mogel razložiti, čemu da je umetnost na svetu. Gorko mu je bilo od radosti, kadar je bral: "Ksenofon, naš mladi umetnik, ki ga že tužina po pravici priznava, je spet proslavil pred svetom sobe in svojo domovino..." Severin je občutil, kakor da je tudi nanj kapila drobna kapljica te hvale in slave. Čutil se je neskončno, da Ksenofon ni bil nič vesel take časti.

"Ali si bral?" je prihitel k njemu.

"Kaj bral? Tisto neumnost? Ljudje zato hvalijo, ker so slepi! Kadar bom nekoč tako delal, kakor bi rad in kakor še ne morem, takrat bodo zmerjali kakor pijanci!"

Včasih je stal Severin poleg, ko je Ksenofon premazal in uničil dovršeno podobo.

"Kaj počenjaš?" je vzkliknil.

"Prodal bi jo bil, vsaj za petdeset kron!"

"Rajši nočoj ta večer od gladu poginem! Če si ti nameraval napisati besedo 'resnica', pa si v razmišljenosti napisal 'laž' — ali bi ne prečrtal te besede in ali bi te ne bilo sram, da te je roka tako nečedno zapeljala?"

"Res bi jo prečrtal..."

"Kaj me torej žališ in me ponižuješ podse? Moja beseda je črta in moja slovnica je barva!"

Severinovo življenje je stopalo korakoma po ravni cesti. Ksenofonovo se je poganjalo, ustavljalo in prevračalo po kolovozih in klancih.

Zaklenil se je včasih, pa ga ni bilo na izpregled po teden dni in dalje; tudi Severinu ni odprl. Nato se je prikazal ves zadovoljen in preiserne volje, ucanjal je burke, klatil se do jutra po krémah, zaljubljen se devetkrat od zore do mraka. Ob takih časih je bil ves poln bojevitosti, orjaških načrtov, donebnih upov. "Nisem še ljudem pokazal, kdo da sem; ali kmalu pride čas... v sren čim, da je blizu tista ura... Takrat, Severin, ti edini moj zvest tovariš, takrat te primem za roko in te vzdignem prav do sebe. Z mano si vodo srebal, z mano boš vino pil!"

Par dni kasneje je bil ves drugakolič je z glavno, malodušen in potrdil solz. "Severin, tovariš moj, preskrbi mi vrh, da napravim konec po stari slovenski šegi! Čemu to življenje, kam gre? Kaj je moja umetnost, komu koristi? So vražini jo iz dna srea... danes sem vsa tista platna pometal na dvorišče. Med vsemi krušnimi posli je umetnost najostudnejši posel: človek razkazuje svojo nago-

to in jo prodaja za denar. Če ljudje spodobnejši od njega in ne marajo kupovati, se pa že lali krivico... Tovariš Severin, preskrbi mi vrh!"

Severin ga je spremljal v klet. Ksenofon se je v treh urah uničil ter je vriskal in prepeval. V svojem preiserem tednu Ksenofon trošil denar tako človeško, da je bilo Severina joka. Če mu je brnil, se mu je roko smejal: "Molči, šleva, da ne ubijem!... Saj je vseno jutri pridek po vrh!" — Pa prišel po vrh, temveč zato, da je postregel Severin s čajem, dom in tobakom ter da je z takim obrazom poslušal njegovo last.

Tako sta živela Severin in Ksenofon.

Ko je bil Severin štirinajst zaljubljen, je rekel svojemu tovarišu:

"Pojdi z menoj, da ti pokazam svojo nevesto!"

IV.

Severinova nevesta je stala s svojo materjo daleč v mestu.

"Dolga je pot!" je rekel Ksenofon.

"Meni se je zmerom zdelo, je komaj sto korakov!" se je čudil Severin.

"Zaradi ženske bi jaz ne bil po teh ulicah... če je kaj dala, bi jo rajši na dom pel!"

Izba je bila prijazna; bel pramiz, bela zagrnjala ob oknih, evetice, kamor je oko pogledal Ksenofon se je zdelo, da je bil v kmečko hišo.

"Ta divan pa kar skozi okno je rekel, ko se je ozrl po njem."

Za mizo je stal nerodno in o no velik rdeč divan kakor ne doben tuje v pošteni družbi. "Naše edino bogatstvo!" se prestrašila Olga, nevesta Severinova.

"Sediva nanj, pa ga ne bova dela!" je rekel Severin.

Olga je stopila po vino; ko je vrnila ter pozdravila oba gosta s smehljajočimi očmi, Severin nenadoma opazil, da je nevesta doma mnogo lepša go na ulici; mlajši in nedolžni je njen obraz, lagotnejši ko...

"Že dolgo nisem bil v taki hi!" je rekel Ksenofon. "Če se klati po nečednih kavarnah, glasnik in zasmerjenih krémah živi hujše življenje od nataka, ki je vsaj v svojem dimu in si du napol doma! Pa pride v izbo — kakor da se vstavi kev! Zdi se mi, da bi bil v ta domu človek boljši, čistejši in nejši, da bi globlje mislil in dala njegova umetnost večja cestnega praha in kavarniške dima neoskrunjena..."

Resnična bridkost je bila v govem glasu in v njegovih očih.

"Stori, kakor sem storil j mu je rekel Severin.

"Ne bi mogel! Zdaj vem, vse tako, kakor sem povedal, pa bi čez teden dni pobegn takega prijetnega doma ter vlačil po najbolj umazanih gih. Ciganska kri je v meni sem o ciganku, ki se je bil bil od svoje družbe, pa si prišli vzgajati za postnega stjana. Leto dni se je vzgl ravnal, ni mu ga bilo enake vseh velikih in malih čedno ob letu pa je začel svojemu šnemu očetu hišo ter je iz brez sledu... Razumem tisti ciganka in mi ni ne zameri..."

Pili so ter si nazdravljali kmalu so bili veseli vsi trije. Ksenofon je pripovedal razposa zgodbe o svojih tovariših ter znanah, nato o svojih ljubih skih prigodah, naposled pa mu je šinilo vino, v hca ter mu glo na jezik, je začel sanjati o jih visokih ciljih in daljnih p...

Obadva sta verno poslušala. Severin in njegova nevesta. Severin je opazil, da je Olga včasih dala na Ksenofonovo roko, ležala na mizi; tista roka je čisto bela, polna in nežna. Severin se je spomnil, da so njek roke rdeče in zgrižene, in ni bilo prav.

"Tudi jaz bom nosil rokavice je sklenil."

Ko je spremljal Ksenofonov, ga je vprašal:

"Kako ti je pogodi moja msta?"

Ksenofon se je zasmejal: "Prijetna ženska... ne ta tal bi je človek!"

Severin je molčal.

(Dalje prihodnja.)